

ARBORETUM I ZAKŁAD FIZJOGRAFII W BOLESTRASZYCACH 2001–2020 INSTYTUCJA KULTURY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO – CZĘŚĆ 5

The Arboretum and Department of Physiography in Bolestraszyce 2001–2020
A Cultural Institution of the Podkarpackie Voivodeship

RAFAŁ NESTOROW

*Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Biuro w Krakowie, Aleja
Juliusza Słowackiego 46, 30–037 Kraków, tel. 12 634 10 73, e-mail:*

rafal.nestorow@gmail.com

Spis treści

OBCHODY ROCZNICOWE ARBORETUM I ZAKŁADU FIZJOGRAFII W	
BOLESTRASZYCACH (2001, 2006, 2015, 2020)	3
OBCHODY XXV-LECIA W 2001 R.	3
OBCHODY XXX-LECIA W 2006 R.....	4
OBCHODY XL-LECIA W 2015 R.	6
OBCHODY XLV-LECIA W 2020 R.....	9

OBCHODY ROCZNICOWE ARBORETUM I ZAKŁADU FIZJOGRAFII W BOLESTRASZYCACH (2001, 2006, 2015, 2020)

W ostatnim dwudziestoleciu przypadły obchody czterech jubileuszy: 25-lecia, 30-lecia, 40-lecia i 45-lecia działalności Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach.

OBCHODY XXV-LECIA W 2001 R.

Obchody XXV-lecia Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach połączone były z XXXII Zjazdem Polskich Ogródów Botanicznych, który odbywał się w dniach 7–8 czerwca 2001 r.

W Zjeździe uczestniczyło ponad 100 osób reprezentujących następujące ogrody botaniczne i arboreta oraz inne ośrodki naukowe z Polski: Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie, Ogród Botaniczny Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Arboretum Leśne w Rogowie, Arboretum Instytutu Dendrologii Polskiej Akademii Nauk w Kórniku, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Ogród Dendrologiczny w Przelewicach, Ogród

Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Ogród Botaniczny w Łodzi, Instytut Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Akademia Świętokrzyska w Kielcach, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Akademia Rolnicza w Poznaniu, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu, Akademia Rolnicza w Lublinie, Akademia Bydgoska w Bydgoszczy; Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Akademia Medyczna w Gdańsku, Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Bydgoszczy, Górski Ogród Botaniczny Instytutu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Zakopanem, Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowej, Ogród Flory Pomorskiej we Włokach, Arboretum Leśne w Sycowie. Z zagranicy w obradach uczestniczyli goście z Ukraińskiej Akademii Nauk (7 osób) i Rosji (1 osoba) z Ogródu Botanicznego we Lwowie, Ogródu Dendrologicznego „Zofiówka”

w Humaniu, Narodowego Ogrodu Botanicznego w Kijowie i Ogrodu Botanicznego Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie.

Na ręce Dyrektora Arboretum złożono od przedstawicieli licznych ogrodów botanicznych i arboretów okolicznościowe dyplomy oraz pamiątki.

W przeddzień głównych obrad w Bolestraszczykach odbyło się posiedzenie Rady Ogrodów Botanicznych w Polsce. Na spotkaniu omówiono najważniejsze problemy związane z ogrodami botanicznymi i arboretami w Polsce.

Główne uroczystości o charakterze regionalnym, a związane z obchodami 25-lecia działalności Arboretum Bolestraszyce odbyły się 16 czerwca 2001 r. W obchodach uczestniczyło wielu zaproszonych gości m.in.: Zdzisław Banat – przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego, Marek Kuchciński – wicewojewoda podkarpacki, Mariusz Grzęda – starosta przemyski, Grażyna Zagrobelna – dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, radni sejmiku podkarpackiego i powiatu przemyskiego, liczne grono leśników i przyjaciół Arboretum z Przemyśla i okolic.

Okolicznościowe przemówienie wygłosili: Zdzisław Banat, Mariusz Grzęda i Grażyna Zagrobelna.

Zasłużeni pracownicy zostali udekorowani odznaczeniami – Brązowymi Krzyżami Zasługi: Jan Bereźnicki, Mariusz Czernicki, Halina Lalik, Elżbieta Żygała. Odznaczenia wręczał wicewojewoda podkarpacki Marek Kuchciński.

Od przedstawicieli wielu urzędów i instytucji Arboretum otrzymało okolicznościowe dyplomy i pamiątki. Po głównych uroczystościach pracownicy Arboretum zapoznawali zaproszonych gości z kolekcjami roślin i wystawami fotograficznymi.

OBCHODY XXX-LECIA W 2006 R.

W dniu 14 września 2006 r. w Arboretum w Bolestraszczykach odbyły się uroczystości z okazji jubileuszu XXX-lecia istnienia Arboretum i Zakładu Fizjografii. Uroczystości zainaugurowane zostały mszą świętą odprawioną w zabytkowym kościółku znajdującym się na terenie ogrodu. Po zakończeniu mszy dyrektor Arboretum Narcyz Piórecki przywitał licznie przybyłych gości, następnie okolicznościowe przemówienia wygłosili przedstawiciele władz wojewódzkich, powiatowych i gminnych, szkół wyższych, ogrodów botanicznych i inne osoby (Ryc. 53). Przemówienia wygłosił m.in. Dariusz Iwaneczko – wojewoda podkarpacki,

Marian Duda – dyrektor Departamentu Edukacji Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie, prof. Kazimierz Zarzycki z Instytutu Botaniki Polskiej Akademii Nauk im. Prof. W. Szafera w Krakowie, prof. Tomasz Nowak z Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego w Wrocławiu, założyciel i twórca Arboretum w Bolestraszczykach prof. Jerzy Piórecki, prof. Janusz Janecki z Instytutu Architektury Krajobrazu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, Eugeniusz Marcol z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Zygmunt Sosnowski – dyrektor Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa w Rzeszowie, Marek Jastrzebski – dyrektor Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie, Mariusz Olbromski – dyrektor Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu, Robert Choma – prezydent Miasta Przemyśla, Stanisław Bajda – starosta przemyski, Janusz Szabaga – zastępca wójta Gminy Żurawica oraz przedstawiciele Lasów Państwowych, Kuratorium Oświaty i Wychowania w Przemyślu.

W uroczystościach uczestniczyli również goście zza wschodniej granicy: Andriy Prokopiv, dyrektor Ogrodu Botanicznego we Lwowie i dyrektor Ivan Kosenko z Narodowego Parku Dendrologicznego Akademii Nauk Ukrainy „Zofiówka” w Humanu.

Następnie miało miejsce uroczyste odznaczenie zasłużonych pracowników Arboretum i Zakładu Fizjografii. Dyrektor Arboretum dr Narcyz Piórecki został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Brązowym Medalem Zasłużony Kulturze – Gloria Artis, Józef Hordowski – Srebrnym Krzyżem Zasługi, Ewa Antoniewska – Brązowym Krzyżem Zasługi. Pracownicy Arboretum otrzymali Srebrne Odznaki Honorowe Ligi Ochrony Przyrody. Zasłużonych gości wyróżniono z kolei pamiątkowymi medalami.

Po części oficjalnej Dyrektor Arboretum zaprosił na zwiedzanie ogrodu, następnie w dworze miał miejsce koncert zespołu kameralnego Strauss Ensemble oraz przyjęcie.

W tym samym dniu odbyło się również uroczyste posiedzenie Rady Naukowej Arboretum związane z obchodami XXX-lecia (Ryc. 54). W posiedzeniu udział wzięli profesorowie: Kazimierz Zarzycki, Jerzy Piórecki, Tomasz Nowak, Jerzy Tumiłowicz, Janusz Janecki, Ivan Kosenko, dr Andriy Prokopiv, dr Ryszard Kamiński, dr Narcyz Piórecki, dr hab. Krzysztof Rostański, mgr Piotr Banaszczak, mgr Wiesław Gawryś, mgr Piotr Markut, mgr Elżbieta Żygała.

OBCHODY XL-LECIA W 2015 R.

W dniu 11 czerwca 2015 r. miały miejsce uroczyste obchody 40-lecia działalności Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach. Rocznicowe obchody zbiegły się w czasie z poświęceniem wyremontowanej zabytkowej kaplicy dworskiej, gdzie odprawiono uroczystą Mszę św. koncelebrowaną pod przewodnictwem Arcybiskupa Metropolity przemyskiego Adama Szala. W tym samym dniu Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl przy licznie zaproszonych gościach otworzył uroczyście nowy fragment ogrodu z kolekcjami pnączy pochodzących ze szkółki „Clematis” Szczepana Marczyńskiego, bylin i różaneczników w rozbudowanej pergoli i treliazu, która była finansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie oraz środków Sejmiku Województwa Podkarpackiego (Ryc. 55). W ramach obchodów miał miejsce również wernisaż wystawy czasowej Wolne żarty autorstwa Zbigniewa Juszczyka.

Ryc. 53. Profesor Jerzy Piórecki w trakcie uroczystych obchodów XXX-lecia Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach, 2006, fot. Arboretum Bolestraszyce

W dalszej części obchodów licznie zaproszeni przedstawiciele samorządowych instytucji kultury, placówek naukowych, oświatowych oraz ogrodów botanicznych z Polski i z zagranicy złożyli dyrektorowi Arboretum dr. Narcyzowi Pióreckiemu okolicznościowe dyplomy i podziękowania z okazji jubileuszu (Ryc. 56). W ramach uroczystości odbyło się również spotkanie z założycielem Arboretum w Bolestraszcach prof. Jerzym Pióreckim, w którym uczestniczyli również emerytowani pracownicy Arboretum.

Okazja do podsumowania uroczystości jubileuszowych nadarzyła się w 2016 r., kiedy to w Arboretum w Bolestraszcach odbył się Zjazd Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego oraz konferencja międzynarodowa Drzewa, parki i ogrody – dziedzictwo kultury i natury Małopolski Wschodniej (Bolestraszyce–Lwów, 23–25 września 2016 r.). Podczas Zjazdu odbyło się Walne Zgromadzenie członków Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego.

W czasie uroczystych obrad wygłoszono cztery wiodące referaty:

- Dawne szkółki drzew w Galicji Wschodniej. Jakub Dolatowski (Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach).
- Od Przemyśla do Lwowa. Wybrane zagadnienia z historii kultury ogrodowej Ziemi Przemyskiej i Lwowskiej. Rafał Nestorow (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie).
- Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach. Zarys dziejów z okazji jubileuszu 40-lecia. Rafał Nestorow (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie).
- Kolekcje kosaćców w Arboretum Bolestraszyce. Narcyz Piórecki (Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach).

Ryc. 54. Uroczyste posiedzenie Rady Naukowej z okazji jubileuszu XXX-lecia Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach, 2006, fot. Arboretum Bolestraszyce

Ryc. 55. Otwarcie pergoli i kolekcji roślin pnących z okazji XL-lecia Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszytach – na pierwszym planie marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl oraz dyrektor Arboretum Narcyz Piórecki i Szczepan Marczyński, 2015, fot. R. Żurawel

Ryc. 56. Marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl oraz dyrektor Arboretum Narcyz Piórecki w trakcie uroczystych obchodów XL-lecia, 2015, fot. R. Żurawel

Oprócz uroczystych obrad miała miejsce rozbudowana sesja plenerna, na której m.in. postery przedstawiały dziedzictwo i tradycje ogrodnicze Podkarpacia oraz kierunki działalności Arboretum w Bolestraszcach na przestrzeni ostatnich czterdziestu lat działalności. Podczas konferencji odbyła się również promocja książki wydanej w Arboretum Piękno irysów, zmarłego znawcy i kolekcjonera Lecha Komarnickiego.

OBCHODY XLV-LECIA W 2020 R.

Zaplanowane na wrzesień 2020 r. uroczyste obchody 45-lecia działalności Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach, powiązane z rocznicą 220. urodzin Piotra Michałowskiego, w związku z pandemią koronawirusa SARS CoV-2 nie mogły się odbyć (Ryc. 57). Informacja o tym wydarzeniu wraz z krótkim rysem historycznym Arboretum pojawiła się na stronie internetowej Arboretum, gdzie zamieszczono również prezentacje dwóch referatów, które miały zostać wygłoszone na uroczystej sesji:

Ryc. 57. Popiersie Piotra Michałowskiego, 2020, fot. N. Piórecki

- Piotr Michałowski (1800–1855). Malarz – rolnik – mąż stanu – właściciel Bolestraszc. Dagny Nestorow (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie).
- Jerzy Piórecki Założyciel i twórca Arboretum w Bolestraszcach. Moje życiowe pasje – Drzewa, zabytkowe ogrody i dwory. Rafał Nestorow (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie).

W roku 2000, w dwustuletnią rocznicę urodzin Piotra Michałowskiego, w Arboretum zorganizowano uroczystą sesję naukową, której uwieńczeniem było przekazanie do Arboretum kopii odlewu autoportretu artysty. Była to zasługa Towarzystwa Przyjaciół Piotra Michałowskiego, a przede wszystkim artysty rzeźbiarza Józefa Kalinowskiego, który wykonał kopię rzeźbiarskiego autoportretu Michałowskiego przekazaną do Arboretum. Wówczas w trakcie dyskusji z prof. Jerzym Pióreckim i prof. Janem K. Ostrowskim powstała idea upamiętnienia wielkiego malarza i właściciela Bolestraszc okazałym pomnikiem w parku. Pomysł ten, dzięki inicjatywie Józefa Kalinowskiego, przy wsparciu dyrektora Narcyza Pióreckiego udało się zrealizować dopiero w 2020 r., w 220. rocznicę urodzin Piotra Michałowskiego oraz 165. rocznicę jego śmierci. Z tej okazji 29 października w bolestraszcym ogrodzie ustawiono okazały odlew popiersia Piotra Michałowskiego, sfinansowany ze środków Województwa Podkarpackiego, który wykonał Józef Kalinowski (Ryc. 57).

W ramach obchodów pracownikom Arboretum wręczono Medale za Długoletnią Służbę. W spotkaniu uczestniczyła Jolanta Sawicka – wicewojewoda województwa podkarpackiego oraz Robert Godek, dyrektor Departamentu Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie. Symbolicznym uwieńczeniem obchodów było przyznanie pod koniec listopada 2020 r. dorocznej nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Jerzemu Pióreckiemu, założycielowi i twórcy Arboretum w Bolestraszcach w kategorii Ochrona Dziedzictwa Kulturowego za Granicą.

Ryc. 58. Pamiątkowe zdjęcie pracowników Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach z okazji jubileuszu XLV-lecia oraz zaproszonych gości. Od lewej I rząd: Wojciech Marcinkiewicz, Małgorzata Lechocińska, Elżbieta Czernicka, Edyta Kubaj, Ewa Antoniewska, Małgorzata Jach, Elżbieta Szymańska (żona pracownika Andrzeja Szymańskiego), Maria Wytrykusz, Halina Lalik, Narcyz Piórecki, Jolanta Sawicka (wicewojewoda podkarpacki), Zdzisław Lenar, Krzysztof Mazur, Anna Łocha. II rząd: Mariusz Czernicki, Barbara Walczak, Małgorzata Marciniak, Józef Hordowski, Jerzy Rajzer, Marek Lib, Mariusz Kopko, Jan Bereźnicki, Robert Godek (dyrektor Departamentu Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego), Paweł Kurasz, Dagmara Lib, Wiesław Bereźnicki, Marzena Kluz, Tomasz Łocha.

III rząd: Tadeusz Kamiński, Elżbieta Żygała, Andrzej Sikoń. IV rząd: Marta Trzeciak, Zbigniew Stańko, Łukasz Kamiński, Michał Nowakowski. Brak: Halina Wojdyło, 2020, fot. Arboretum Bolestraszycy